

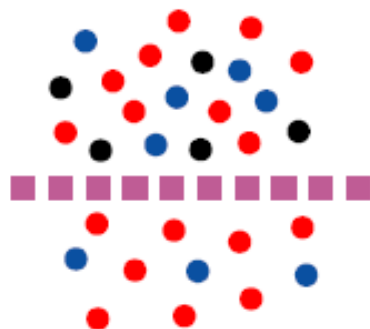
Za dobro ledvic

DIETA PRI LEDVIČNI BOLEZNI

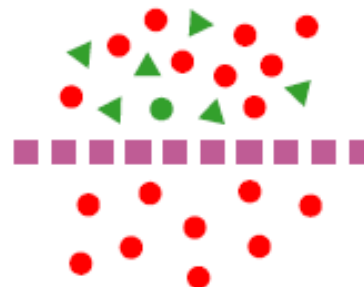
Razumeti ledvično bolezen, njen potek in vedeti za možnosti zdravljenja

KAJ DELAJO LEDVICE

čistijo kri in
odstranjujejo
odvečno
vodo iz telesa

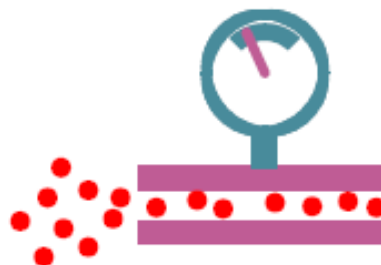
odstranjujejo
presnovke

vzdržujejo
ravnovesje
kemičnih snovi
(elektrolitov in
kislin)

uravnavajo
krvni tlak in
nastajanje
rdečih krvničk

KAKO ZDRAVIMO LEDVIČNO BOLEZEN

odkrijemo vzrok in ga zdravimo

ukrepamo tako, da

- ✓ upočasnimo napredovanje
- ✓ preprečujemo zaplete
- ✓ čuvamo srce in žile

... tudi z dieto

ZAKAJ JE DIETA POMEMBNA

1. upočasni napredovanje ledvične bolezni
2. podaljša čas do odpovedi ledvic
3. izboljša počutje

DOBRO JE, DA...

- jeste čim manj slano
  - imeli boste bolj normalen krvni tlak
  - manj boste otekali
- jeste manjšo količino in pravo vrsto beljakovin
  - tako čuvate ledvice
- izbirate hrano, ki je zdrava za srce
  - s tem preprečite nastajanje ateroskleroze

KAKŠNA BO DIETA

- vsak bolnik ima njemu primerno dieto, ki jo svetujeta zdravnik in dietetik
- pomembno jo je poznati
- pomembno jo je načrtovati

DIETA POMENI PRAVO IZBIRO

pri ledvični bolezni se v prehrani omejujejo

- natrij (sol)
- beljakovine
- kalij
- fosfati
- tekočina

omejitve so odvisne od vrste bolezni in stopnje ledvične okvare

BELJAKOVINE

- beljakovine ohranjajo zdravo telo
- beljakovine živalskega izvora so
  - mlečni izdelki (mleko, sir)
  - meso
  - Jajca
- beljakovine rastlinskega izvora so
  - stročnice (imajo veliko kalija)
  - žita
  - oreščki

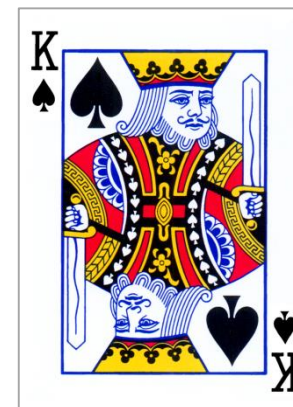
BELJAKOVINE

koliko jih pojesti pri omejitvi

ena enota, ki jo lahko zaužijete na dan

- za velikost dlani ali igralne karte mesa ali ribe
- polovica običajnega kozarca mleka
- polovica običajne skodelice fižola
- majhna pest oreščkov ali semen

kombiniramo 50% živalskih in 50% rastlinskih beljakovin

KALIJ

- kalij je mineral, ki pomaga pravilno delovati mišicam in živcem
- okvara ledvic povzroči, da se **kalij zadržuje** v telesu
- visok kalij lahko ustavi srce
- glavni viri kalija so

- krompir
- banane
- pomaranče
- mleko
- suho sadje
- stročnice
- oreščki
- čokolada

KALIJ

kalij iz hrane izločimo s

- kuhanjem na drobno narezanega živila, če vode ne zaužijemo in jo večkrat zamenjamo

kalij pomagajo izločati iz telesa

- zdravila za odvajanje vode
- poprava prekisle krvi z zdravili
- ukinitvev nekaterih zdravil, kar svetuje nefrolog

NATRIJ

- natrij je mineral, ki je pomemben za vzdrževanje krvnega tlaka
- prevelika količina natrija povzroča **otekanje, zvišanje krvnega tlaka, hiter porast teže in težko dihanje**
- natrij se nahaja v hrani
  - v soli
  - v večini industrijsko pripravljene hrane
  - pozor - 1 kg kupljenega kruha ima 10 g soli !
- soli smemo zaužiti do največ 4 - 6 g dnevno
- nadomestki soli vsebujejo kalij, zato namesto soli za izboljšanje okusa uporabite limono, kis, poper, začimbe brez soli
- po 4-6 tednih omejevanja soli boste hrano spet čutili kot slano, čeprav bo vsebovala manj soli

TEKOČINA

- zdrave ledvice izločajo tekočino v obliki seča
- ko se delovanje ledvic slabša
  - nastaja v ledvicah manj seča, zato se zmanjša količina izločenega seča
  - tekočina zastaja v telesu, teža hitro narašča, nastanejo otekline in dušenje
- preverjajte svojo težo, tehtajte se
- z napredovanjem bolezni boste morali sčasoma **zmanjšati vnos tekočine** in jemati zdravila za odvajanje vode

FOSFATI

- fosfor je mineral, ki s kalcijem skrbi za čvrste zobe in kosti
- za ledvično bolezen je značilen zvečan nivo fosfatov in zmanjšan nivo kalcija in v krvi
- ukrepi
  - **zmanjšati vnos hranil, ki vsebujejo fosfate**: stročnice, oreščki, polnozrnatni izdelki, čokolada, industrijske jedi z veliko pecilnega praška (peciva, keksi), mesni in mlečni izdelki
  - s hrano je treba **jemati vezalce fosfatov** – zdravila, ki nase vežejo fosfate iz hrane, da se ne vsrkajo v telo

FOSFATI

NE

gazirano!

NE

industrijsko pripravljeno

kozervansi so fosfati !

KALORIJE

- kalorije zagotavljajo vir energije in so potrebne za vzdrževanje telesne teže
- pomembno je **vzdrževati normalno telesno težo**
- podhranjenost je povezana z večjo smrtnost
- pri podhranjenosti zdravnik lahko predpiše posebne hranljive napitke, ki so delno sofinancirani

VITAMINI

- nefrolog vam bo predpisal vitamine in železo, če jih boste potrebovali
  - folno kislino
  - vitamin B12
  - vitamin D
  - nadomestke železa
  - vitamine za ledvične bolnike
- ne kupujte si zdravil brez posveta z zdravnikom!

KAKO VEMO, DA DIETA UČINKUJE

najboljši kazalci učinka diete so

- normalizacija telesne teže
- urejenost krvnega tlaka
- odsotnost oteklin

- primerni krvni izvidi (kalij, fosfati)

KAJ KUPITI

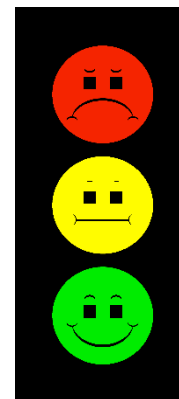
- kupujte zdrava živila
- pozorno preberite sestavo glede vsebnosti soli
- pozorni bodite na vsebnost natrija (soli)

Potrošniški pripomoček za izbiro živil (na 100g živila):

	Zelena – manj kot	Oranžna - srednje	Rdeča – manj kot
Maščoba	3g	3 - 20g	20g
Nasičene maščobe	1g	1- 5g	20g
Sladkor	5g	5 - 15g	15g
Sol	0.3g	0.3 -1,5g	1.5g

Zelena	Izbirajte za vsakodnevno prehrano; živila vsebujejo malo soli, maščobe ali sladkorja.
Oranžna	Izbirajte le enkrat ali dvakrat na teden; živila vsebujejo srednjo količino soli, maščobe ali sladkorja.
Rdeča	Izbirajte le enkrat ali dvakrat na mesec; živila vsebujejo veliko soli, maščobe ali sladkorja.

KAJ KUPITI

- polnovredna živila imajo več fosfatov in kalija
- zelenjava ima različno vsebnost kalija
  - suho sadje in stročnice imajo veliko kalija, stročnice tudi več fosfatov
- večina beljakovinskih živil vsebuje fosfate in kalij
  - jajčni beljak ima malo fosfatov in malo kalija
- na embalaži glejte oznako FOSF – tem živilom se izognite

DIETA IN NADOMESTNO ZDRAVLJENJE

- hemodializa   dieta (sol, kalij, fosfati),
vnos tekočine = količina izločenega seča
- peritonealna   manj omejitev za vnos
dializa   tekočine, beljakovin, fosfatov, kalija
- presaditev   najmanj omejitev za vnos tekočine,
ledvice   beljakovin, fosfatov in kalija

MOJA – TVOJA – NJIHOVA DIETA ?

- pri dieti so pomembni razumevanje omejitve, čas in praksa
- vsaka dieta je unikatna za posameznika, saj so si ljudje različni
- bodite potrpežljivi in se posvetujte z zdravstvenim osebjem

Za dobro ledvic

Pripravila: Jelka Lindič, Damjan Kovač

v okviru Delovne skupine za kronično ledvično bolezen Slovenskega nefrološkega društva-SZD

Slovensko nefrološko društvo - Slovensko zdravniško društvo in SB Celje, SB Izola, SB Jesenice, UKC Ljubljana, UKC Maribor, SB Murska Sobota, SB Nova Gorica, SB Novo mesto, SB Ptuj, SB Slovenj Gradec, SB Trbovlje

[Dostopno na: http://www.nephro-slovenia.si](http://www.nephro-slovenia.si)